

На жаль, є фактори, які гальмують українсько-румунську взаємодію. Так, в засобах масової інформації час від часу з'являються повідомлення про румунську агресію щодо України¹⁹ чи маячня окремих політиків з ідеями «поділити Україну на чотириох», повернувши при цьому Чернівецьку область Румунії²⁰. «Ідеї поділити території України між сусідніми країнами можуть виникати тільки у хворій уяві», – так відреагувало МЗС України на висловлювання деяких російських політиків.

Не додає стабільності відносинам України з сусідніми державами факт масової видачі окремими з них слідом за Румунією своїх паспортів громадянам України. У поєднанні з просуванням «ідеї Великої Румунії» це створює напруження між офіційним Києвом і окремими столицями²¹, що не може не позначатися негативно на прикордонні цих держав і транскордонних взаєминах між ними.

На нашу думку, розвитку транскордонного співробітництва з країнами-сусідами не сприятиме і ліквідація Україною деяких консульських установ у низці країн наприкінці 2014 року. У цей перелік потрапило і генеральне консульство у Сучаві (Румунія), працівники якого доклали чимало зусиль для поглиблення транскордонної взаємодії сусідніх територій. «Що стосується Сучави, то було взято до уваги, що це місто знаходиться неподалік від кордону України» – така аргументація власних дій Міністерством закордонних справ України є не надто переконливою²². Якщо згадати, що кілька років тому з тією ж метою економії коштів МЗС України ліквідувало свої представництва у прикордонних областях (зокрема в Ужгороді), то нині на фоні декларацій про децентралізацію будь-які міжнародні питання доведеться вирішувати аж у Києві. І все ж, попри такі мінорні реалії буття прикордонних регіонів України і Румунії, динаміка розвитку транскордонного співробітництва вселяє обґрунтований оптимізм на перспективу.

УДК: 329(477+498):324

© *Георгій Боднараш*
(м. Чернівці)

ЕЛЕКТОРАЛЬНА ВРАЗЛИВОСТІ УРЯДОВИХ ПАРТІЙ УКРАЇНИ ТА РУМУНІЇ: ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ

У статті здійснюється порівняльний аналіз індексів електоральної уразливості урядів, урядових партій України та Румунії. Автор проаналізував вплив результатів парламентських виборів та парламентської діяльності партій на урядову стабільність, урядову конфігурацію у досліджуваних країнах. У статті розглядаються принципи та методи утворення парламентської більшості та урядових коаліцій.

Ключові слова: індекс електоральної уразливості уряду, партійна система, урядова коаліція, хаотична багатопартійність.

George Bodnarash. Electoral vulnerability of governmental parties in Ukraine and Romania: comparative analysis. This article includes a com-

¹ Гарагонич В. Транскордонне співробітництво України: мости через кордони: монографія / В. Гарагонич. – Ужгород: Карпати, 2011. – с. 218.

² Україна – Евросоюз в деталях. – 2010. – октябрь. – №3(6). – с. 3.

³ Збірка договорів Ради Європи. Українська версія. – К.: Парламентське видавництво. – 2000. – с. 208.

⁴ Гарагонич В. Транскордонне співробітництво України: мости через кордони: монографія / В. Гарагонич. – Ужгород: Карпати, 2011. – с. 219.

⁵ Вісті тижня-центр. – 2011. – 6 серпня. – с. 19-65.

⁶ Україна в Європі: пошуки спільного майбутнього / [за ред. д-ра іст. наук, проф. А.І. Кудряченка]. – К.: Фенікс, 2009. – с. 23-81.

⁷ Україна – Евросоюз в деталях. – 2010. – октябрь. – №3(6). – с. 4.

⁸ Вісті тижня-центр. – 2010. – 21 серпня. – с. 4.

⁹ Гарагонич В. Транскордонне співробітництво України: мости через кордони: монографія / В. Гарагонич. – Ужгород: Карпати, 2011. – с. 246.

¹⁰ Срібна Земля – ФЕСТ. – 2013. – 4-10 жовтня.

¹¹ Україна – Евросоюз в деталях. – 2010. – октябрь. – №3(6). – с. 5.

¹² Трибуна. – 2011. – 24 грудня.

¹³ Срібна Земля-ФЕСТ. – 2013. – 1-7 березня.

¹⁴ Новини Закарпаття. – 2013. – 5 жовтня.

¹⁵ Срібна Земля. – 2013. – 25 жовтня.

¹⁶ Новини Закарпаття. – 2014. – 12 квітня.

¹⁷ Новини Закарпаття. – 2013. – 21 вересня.

¹⁸ Закарпатська правда. – 2015 – 7-13 березня.

¹⁹ Вісті тижня-центр. – 2010. – 21 серпня.

²⁰ Новини Закарпаття. – 2014. – 29 березня.

²¹ Вісті тижня-центр. – 2011. – 6 серпня.

²² Закарпатська правда. – 2014. – 8-14 листопада.

parative analysis of electoral government vulnerability index in Romania and Ukraine. The author analysis the influence of parliamentary elections and the parliamentary party activity on government stability, government configuration in the such countries. The article discusses the principles and methods of shaping of the parliamentary majority and government coalitions.

Keywords: government vulnerability index, party system, the ruling coalition, chaotic multiparty system.

George Bodnăraş. Vulnerabilitatea electorală a partidelor guvernale din Ucraina și România: studiu comparativ. Studiul prezent este axat pe analiza comparativă a indicilor de vulnerabilitate

гouvernementală, a partidelor guvernamentale din Ucraina și România. Autorul a analizat influența rezultatelor alegerilor parlamentare și a activității partidele parlamentare asupra stabilității guvernamentale, configurației guvernamentale în România și Ucraina. În articol se face referință la principiile și metodele de formare a majorității parlamentare și a coalițiilor guvernamentale.

Cuvinte cheie: vulnerabilitate electorală, vulnerabilitate guvernamentală, sistem de partide, coaliție guvernamentală, sistem multipartidist haotic.

Загальновідомо, що реалізація євроатлантичної стратегії та інтеграція до світового політичного співтовариства залежить не тільки від кількісних показників, тобто запровадження європейських стандартів та законодавства, а й якісних – політичної (урядової) та економічної стабільності, а також високого рівня соціального капіталу. *Актуальність* вимірювання індексу електоральної уразливості урядів двох раїн проявляється у урядовій дестабілізації в Україні. Це є особливо негативним явищем за умов „замороження партійної системи”. *Метаю* цього дослідження є аналіз урядової уразливості як одного із вимірів функціонування партійних систем України та Румунії.

Завдання дослідження полягають у комплексному порівняльному аналізі урядової уразливості, як проблемного виміру функціонування партійних систем України та Румунії; визначення тенденцій еволюції урядової уразливості, факторів, які найбільше на неї впливають.

Індекс електоральної уразливості урядових політичних партій виступає однією із необхідних умов високого рівня системної конкурентоспроможності політичних партій. *Електоральна уразливість* – рівень ймовірності, що актуально діючий уряд може бути змінений однією із партій чи блоком політичних партій, що знаходяться в змагальному процесі¹. У такому випадку, під *урядом* розуміємо партії, що формують його під час проведення виборів. В Україні відсутні дослідження рівня електоральної уразливості урядів, проте, проблематикою дослідження урядової дестабілізації та криз займається І. Пресняков². У Румунії цією проблематикою займається І. Чобану³. Отже, дана робота є першою спробою вимірювання індексу електоральної урядової уразливості в Україні та Румунії на основі аналізу електоральних циклів.

В українському випадку складно визначити які політичні партії можна віднести, власне, до провладних партій, оскільки не існувало постійної парламентської більшості. Завдяки постійному „бродінню” політиків від однієї політичної сили до іншої, змінювалась структуризація українського парламенту, а урядів постійно відправляли у відставку. Політична структуризація відбувалась по лінії *пропрезидентські-антипрезидентські* політичні сили.

Головною подією, що зруйнувала восьмифракційну структуру Верховної Ради ще у першому

проаналізованому електоральному циклі, стало рішення Конституційного Суду України від 3 грудня 1998 р., яке не лише закріпило право позапартійних депутатів утворювати депутатські групи, а також можливість створення у парламенті фракціями будь-які політичні партії, незалежно від того, чи подолали вони 4%-ий виборчий бар’єр. Це й призвело до фракційної реструктуризації парламенту. Показовим є те, що в той час нові фракції створювалися переважно за рахунок розколу старих.

Склад парламентської більшості (листопад 1999 – лютий 2000 рр.) визначався наступними групами та фракціями: (1) „Трудова Україна”; (2) СДПУ(о); (3) „Демократичний Союз”; (4) „Яблуко”; (5) частина депутатів НДП; (6) „Відродження Регіонів”, „Регіони України” (з 2001 р.); (7) Народний Рух України; (8) Український Народний Рух; (9) „Реформи-Конгрес”; (10) „Батьківщина”; (11) „Солідарність”; (12) Партія Зелених України (ПЗУ)⁴.

Після початку роботи ВРУ розгорнулась боротьба за формування більшості і керівні посади в парламенті. Партії і блоки, що перемогли на виборах утворили свої фракції: „Єдина Україна” (177 депутатів); „Наша Україна” (118) „КПУ” (64) „СДПУ(о)” (31) „БЮТ” (23); „СПУ” (22). Фракція „ЄУ” виявилась нежиттєздатною і вже в червні 2002 р. розпалась на шість фракцій: фракція „Партії Регіонів” (52 депутати), фракція партії „Трудова Україна” (31), фракція Партії промисловців і підприємців (20), фракція „Народовладдя” (17), фракція „Аграрії України” (Аграрна Партія України) (17), фракція „Демократична ініціатива” (15). Проте проурядові фракції за рахунок депутатів, що обиралися в мажоритарних округах, отримали більшість у парламенті, тим самим невілювавши перемогу опозиції⁵.

Отже, картина проурядових партій в Україні виглядала наступним чином:

- 2002 р. – „За єдину Україну”, СДПУ (О) та СПУ;
- 2006 р. – Партія Регіонів, „Трудова Україна” (колишні „За Єдину Україну”), СДПУ(о), СПУ та КПУ;
- 2007 р. – Партія Регіонів, КПУ та СПУ: „Антикризова Коаліція”;
- 2012 р. – Партія Регіонів та КПУ.

В результаті парламентських виборів 2012 р. проурядова коаліція отримала близько 24,91% голосів виборців в багатомандатному окрузі. Менш ніж за тиждень після відставки А.Кінаха, 21 листопада 2002 р. Верховна Рада проголосувала за кандидата, попередньо узгодженого парламентською більшістю та Президентом. За кандидатуру глави Донецької обласної державної адміністрації проголосували 234 народні депутати. Під час парламентського обговорення та голосування кандидатуру В.Януковича одностайно підтримали представники всіх фракцій та груп, які входять до

парламентської більшості. Крім того, за позитивне рішення також проголосували 12 з 16 позафракційних депутатів, один представник фракції Блоку Віктора Ющенка «Наша Україна» та один соціаліст.

Призначення нового Уряду відбувалось у специфічних умовах, наявність яких обумовила нова розстановка політичних сил у Верховній Раді на осі «опозиція – пропрезидентська коаліція». Нестійка рівновага протягом першої сесії Верховної Ради України четвертого скликання (обрання спікера 226-ма голосами, розподіл парламентських комітетів на користь опозиції) була зруйнована з початком другої сесії. Спроба створити парламентську більшість в умовах такої рівноваги зробила неможливим їхнє мирне співіснування. На цьому етапі для пропрезидентських сил та опозиції стали життєво необхідними резонансні та ефективні політичні ініціативи.

Загалом процес створення «коаліції більшості» розпочався задовго до дня голосування та актуалізувався, в даному випадку «під Януковича», в угоді, підписаній кандидатом у Прем'єри та лідерами 9 фракцій і груп більшості. Документом передбачалося, що підтримка кандидатури В. Януковича на прем'єрську посаду відбудеться в обмін на чіткі гарантії сформувати новий Кабінет Міністрів з представників парламентської більшості. Розподіл посад у Кабміні мав відбуватися на основі пропорційного представництва депутатських фракцій, що входять до складу «постійно діючої парламентської більшості».

Серед особливостей призначення Уряду В.Януковича, слід звернути увагу на те, що за чинним українським законодавством, члени Кабінету Міністрів не можуть бути одночасно членами парламенту. Саме тому, аби більшість не втратила мінімально необхідної кількості депутатів, до Уряду В.Януковича залучалися лише депутати, обрані за виборчими списками блоку «За єдину Україну!» та СДПУ(о). Тож амбіції депутатських груп і фракцій більшості, сформованих з депутатів-мажоритарників, не могли бути задоволені через призначення їхніх членів до Уряду.

Головною відмінністю формування нового Уряду став так званий «коаліційний» принцип, зведений у сучасних українських умовах до квотного розподілу посад не лише у самому Уряді та інших органах виконавчої влади, але й поза ними у контексті політичної реформи, проголошеної Президентом.

Дається в знаки й те, що новоутворений «коаліційний» Кабінет Міністрів у політичному сенсі мало чим відрізняється від попереднього, оскільки всі важливі урядові портфелі дістались: Партії Регіонів; СДПУ(о); ПППУ; «Трудовій Україні». Значимість та впливовість посад, які дістались іншим учасникам більшості, включаючи: Аграрну Партію України та НДП, а також «Народовладдя» та «Демократичні ініціативи», помітно менші. Депу-

татська група «Народний вибір» не отримала квоти на жодного члена Уряду⁶.

На парламентських виборах 2006 р. провладні сили отримали 41,49% голосів виборців, а стандартне відхилення слало 16,58%, що призвело до того, що рівень уразливості уряду дорівнював 24,91. Як виявилось, він був найнижчим в історії української політичної системи. Але в подальшому рівень уразливості помітно підвищиться через постійне зниження показника стандартного відхилення. Вже після виборів 2006 р. проявляються кризові явища в діяльності парламентської більшості.

У 2006 р. офіційно було оголошено про утворення *помаранчевої урядової коаліції* у складі 239 депутатів, але вже 6 липня зачитано 30 персональних заяв депутатів-соціалістів про вихід із коаліції, що стало основою для утворення коаліції в іншому форматі. Вже 7 липня 2006 р. оголошено про утворення *„антикризової коаліції“* у складі Соціалістична Партія України (СПУ), Партії Регіонів (ПР) – правонаступниця За „Єдину Україну” та Комуністичної Партії України (КПУ). Однак на перших порах у складі коаліційного уряду працювали п'ять представників „Нашої України”, які займали міністерські посади, що були віднесені до компетенції коаліції депутатських фракцій. Жодна політична угода при цьому не підписувалася, що дає певні підстави називати таку співпрацю *„фактичною розширеною коаліцією”*.

27 травня 2007 р. була підписана „Спільна заява Президента України, Голови Верховної Ради України і Прем'єр-міністра України щодо невідкладних заходів, спрямованих на розв'язання політичної кризи шляхом проведення позачергових виборів до Верховної Ради України у 2007 р.

На цих виборах урядові сили отримали 42,62% голосів виборців, а стандартне відхилення дорівнювало лише 1,13%. Таким чином, рівень електоральної уразливості урядів підвищився до 41,49. Після проведення президентських виборів 2010 р., в парламенті утворена нова коаліція „Стабільність та реформи” у складі Партії Регіонів, Партії Литвина та Комуністів, яка сформувала уряд М. Азарова до складу якого увійшли ще й 2 представників „Єдиного центру”.

Вище проаналізовані зміни демонструють *перманентну ротаційну часткову урядову* у період одного скликання Верховної Ради, адже цього разу Блок Литвина приєднався вже до опозиційного блоку політичних сил. Після парламентських виборів 2012 р. за поданням Президента В. Януковича Верховна Рада України 13 грудня 2012 р. затвердила Прем'єром М.Азарова 252 голосами депутатів від Партії Регіонів та комуністів. В результаті переходу до змішаної пропорційно-мажоритарної виборчої системи, Блок Литвина втратив свої позиції, але рівень електоральної уразливості уряду підвищився до критичного рівня, оскільки проурядові сили отримали 43,18% голосів виборців. Стандартне відхилення дорівнювало

0,56%, а рівень електоральної уразливості – 42,62 – найбільший в сучасній історії України.

В румунському випадку у проаналізованій період уряд був сформованим наступними політичними партіями⁷:

- 1992 р. – Демократичний Фронт Національного Порятунку (ДФНП);

- 1996 р. – Румунська Партія Соціальної Демократії (РПСД);

- 2000 р. – Ліберально-Національна Партія (ЛНП), Демократична Партія (ДП) та Демократична Конвенція Румунії 2000 (ДКР 2000);

- 2004 р. – Соціально-Демократична Партія (СДП) та Консервативна Партія (КП);

- 2008 р. – ЛНП та Демократичний Союз Угорців Румунії (ДСУР).

- 2012 р. – Соціально-Ліберальний Союз (СЛС) (Соціально-Демократична Партія, Ліберально-Національна Партія, Консервативна Партія, Національний Альянс за Прогрес Румунії (НАПР)).

Рівень уразливості визначається відніманням від відсотка голосів отриманих урядовими партіями у результаті кожних виборів одиниці стандартного відхилення. Стандартне відхилення виступає індикатором дисперсії, який визначає рівень розпорошення в рамках певної серії числових значень й характеризує статистичну кількість населення з точки зору гомогенності та гетерогенності у співвідношенні з існуючою змінною⁸.

В подальшому будимо визначати рівень урядової уразливості для всіх електоральних циклів обох держав на національних рівнях, для того щоб отримати чітку картину урядової позиції. Чим більша є різниця між відсотком поданих голосів та стандартного відхилення, тим стабільнішою є позиція уряду.

В Румунії, на загальнонаціональному рівні до 2000 р., відповідно до вищенаведених даних (див. табл. 2), результати отримані урядовими партіями та стандартне відхилення відсотка отриманих ними голосів постійно знижувалося – це означає, що ситуація уряду з кожним електоральним циклом дестабілізувалося. Однак, політичне становище уряду змінюється у кращу сторону на виборах 2004 р., коли результати отримані урядовими партіями були високими (37,15%), проте й відхилення відсотка отриманих голосів підвищувалося до 19,6%, а рівень уразливості дорівнював 17,55 і, як внаслідок, рівень уразливості був найнижчим за всю історію Румунії, оскільки з підвищенням індексу знижується рівень електоральної уразливості уряду.

На виборах 2008 р., які проводилися за мажоритарною системою, уряд отримував 26,99%, а стандартне відхилення знизилося на 9,44%. Це дозволяє нам констатувати, що рівень уразливості був стабільним та міг консолідуватися в майбутньому.

Проте, вже у 2009 р. на основі угоди між ЛДП, ДСУР з депутатською групою від національних

меншин та новоутвореною парламентською партією Національний Альянс Прогресу Румунії (НАПР) була сформована нова урядова коаліція. Однак, і ця коаліція виявилася не життєздатною, адже після подання у відставку уряду Е.Бока, новим прем'єром став М. Резван-Унгуряну, який також був змушений подати у відставку в результаті втрати довіри до уряду. 7 травня 2012 р. в Румунії утворена нова парламентська більшість на основі новоствореного СЛС у складі СДП та Правоцентристського Альянсу (ЛНП та КП), яка формувала перший уряд В. Понти. Згодом до СДП приєднався й НАПР, які утворили Лівоцентристський Альянс у складі СЛС. В результаті парламентських виборів 2012 р. був утворений другий уряд В. Понти до якого увійшли 14 представників СДП, 10 представників ЛНП, 2 представників КП, 2 представників НАПР та 1 незалежний. Враховуючи те, що показник відхилення в результаті виборів 2012 р. дорівнює 33,04%, то рівень електоральної уразливості уряду є найвищим за всю історію Румунії та складає 26,99. Проте, це є майже двічі менший показник, ніж український

Таким чином, на змагальному рівні, індекс уразливості є доволі високим, що дає нам всі підстави вважати партійну систему конкурентоспроможною та здатною до структуризації та консолідації в перспективі. Проте, на сьогоднішній день аналіз електоральної уразливості на національному рівні не є достатнім для вивчення всіх особливостей цього виміру змагальності партійної системи.

Парламентські вибори 2008 р., в Румунії, відбулись на основі мажоритарного представництва в одномандатних округах, тому доцільно буде проаналізувати рівень електоральної уразливості уряду й на локальному рівні, тобто результати попередніх виборів в кожному окремому повіті (див. табл. 3).

На повітовому рівні, позиції румунського уряду є найбільш китичними в Клуж, що зафіксував найвищий рівень уразливості (6,66), в той час, коли найбільш стабільні позиції уряд демонструє в Телеормані – 25,5. Проте, відповідно до наведених даних (див. табл. 9), між цими крайніми позначками структуризація повітів є достатньо окресленою. В багатонаціональних повітах індекс урядової уразливості не перевищує позначки 10, але тільки в декількох із переважно румуномовним населенням позначка перевищує 25, що є низьким рівнем електоральної уразливості.

На жаль, в рамках цього дослідження ми не можемо здійснити комплексний та детальний аналіз урядової уразливості в Україні та Румунії на місцевому рівні, однак можна констатувати, що результати отримані Україною після виборів 2002 р. (див. табл. 1), які дорівнювали 24,91 є високим для обох досліджуваних партійних систем. Проте, ці данні є ніщо порівнюючи із результатами отриманих урядовими партіями на парламентських виборах 2012 р., коли стандартне відхилення дорівнювало 0,56%, що є рекордно низь-

ким показником, а рівень електоральної уразливості складає більше 42, що є найвищим показником в історії обох партійних систем.

В ідеальному плані, ці данні свідчать про надзвичайно високий рівень консолідації партійної системи, ефективність парламентської більшості та стабільність уряду, адже чим індекс є вищим, тим рівень урядової уразливості є зниженим, тобто відсутній будь-який ризик. Проте, загальновідомо, що ми не можемо такими ж рисами охарактеризувати українські політичні реалії. В цьому й проявляються недоліки застосованої методології, адже для вимірювання індексу урядової уразливості аналізуються результати на виборах тільки тих партій, що утворюють уряд на момент проведення голосування. Відповідно, не враховується ймовірність, що під час одного електорального циклу, може відбутися зміна парламентської більшості, ротація урядів та, в результаті на наступних виборів проурядовими партіями можуть бути ті ж партії, що були й на минулих виборах. В результаті, показники стандартного відхилення є низькими, індекс проурядових партій високим, й відповідно, рівень уразливості уряду є мінімальним, якщо не нульовим.

Таким чином, порівнюючи обидві партійні системи, можна констатувати, що на змагальному рівні, індекс електоральної уразливості є доволі високим, що дає нам всі підстави вважати партійні

системи конкурентоспроможними та здатними до структуризації та консолідації в перспективі.

¹ Ciobanu I. Sistemul românesc de partide: de la competiție spre coluziune / I. Ciobanu // Sfera politicii. – 2006. – № 123-124. – P. 16.

² Пресняков І. Парламентсько-урядова коаліція: як забезпечити стабільність? [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.icps.com.ua/files/articles/46/80/Coalition_IPresniakov.pdf

³ Ciobanu I. Sistemul românesc de partide: de la competiție spre coluziune / I. Ciobanu // Sfera politicii. – 2006. – № 123-124. – P. 5-20.

⁴ Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: http://gska2.rada.gov.ua/pls/site/p_fractions/

⁵ Там само.

⁶ Сайт Миколи Томенка [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.tomenko.kiev.ua/docs/content.php?id=pc06-2001-02>

⁷ Боднараш Г.В. Стабільність партійних систем постсоціалістичних країн: Порівняльний аналіз [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.intkonf.org/bodnarash-gv-stabilnist-partiynih-sistem-postsotsialistichnih-krayin-porivnyalniy-analiz/>

⁸ Rotariu T. Metode statistice aplicate în științele sociale / T. Rotariu, G. Bădescu, I. Culic, E. Mezei, Mureșan C. – Iași: Polirom, 2006. – P. 49.

Таблиця 1.

Індекс електоральної уразливості урядових партій України 2002-2012 рр.:

Рік виборів	2002	2006	2007	2012
Результати отримані урядом	24,91%	41,49%	42,62%	43,18%
Стандартне відхилення	-	16,58%	1,13%	0,56%
Рівень уразливості*	-	24,91	41,49	42,62

*Чим значення відхилення є вищою, тим рівень уразливості уряду є зниженим.

Джерело: Офіційний сайт ЦВК України. – Режим доступу: <http://www.cvk.gov.ua/>.

Таблиця 2

Індекс електоральної уразливості урядових партій Румунії 1992-2012 рр.* :

Рік виборів	1992	1996	2000	2004	2008**	2012
Результати отримані урядом	28,88%	22,87%	17,55%	37,15%	26,99%	60,03%
Стандартне відхилення	38,32%	6,01%	5,32%	19,6%	10,16%	33,04%
Індекс уразливості***	9,44	16,08	12,23	17,55	16,83	26,99

*Дослідження зроблене тільки для Сенату румунського парламенту.

**Не зважаючи на те, що після виборів 2004 р. уряд був сформований «Альянсом Правдивість та Справедливість» у коаліції з ДСУР та КП, після березневих подій 2007 р. уряд зазнав конфігураційних змін. До нового складу уряду входили лише представники Ліберально-Національної Партії та ДСУР

***Чим вищим є показник відхилення, тим нижчим є рівень електоральної уразливості уряду.

Джерело: Офіційний сайт ЦВК Румунії. – Режим доступу: <http://www.bec.ro/>

Таблиця 3

Індекс електоральної уразливості уряду на місцевому рівні у 2004 р. у Румунії

Повіт	Показник	Станд. Відхил.	Уразлив.	Повіт	Показник	Станд. Відхил.	Уразли-вість
Алба	19,4	6,04	13,36	Ільфов	32,73	10,62	22,11
Арад	19,4	4,72	14,68	Марамуреш	22,56	9,08	13,18
Арджеш	30,46	12,12	18,34	Мехединц	26,16	10,89	15,27
Бакеу	30,17	13,25	16,92	Муреш	12,83	6,71	6,12
Біхор	17,26	5,98	11,28	Нямц	31,75	11,52	20,25
Бістріца	22,66	12,31	10,35	Олт	31,48	16,44	15,04
Ботошани	37,41	20,22	17,19	Прахова	26,29	7,45	18,84
Брашов	21,88	6,2	15,68	Сагу-Маре	18,38	9,14	9,24
Бреїла	27,26	12,5	14,76	Селаж	20,9	8,13	12,77
Бузеу	38,83	17,28	21,55	Сібіу	17,16	8,48	8,68
Караш-Северін	27,68	8,45	19,23	Сучава	31,11	10,08	21,03
Келерашь	29,94	16,71	21,49	Телеорман	40	14,5	25,5
Клуж	16,37	9,71	6,66	Тимиш	19,54	8,88	10,66
Констанца	22,63	8,48	14,15	Тулча	29,01	8,69	20,32
Ковасна	7,01	3,06	3,95	Яломиця	35,37	12,73	22,64
Димбовиця	32,91	12,22	20,69	Ясси	31,62	12,13	19,49
Долж	29,49	10,21	14,28	Хунедоара	22,62	6,19	16,43
Галац	31,79	12,65	19,14	Васлуй	37,64	15,27	22,37
Джурджіу	37,02	17,89	19,13	Вилча	28,32	11,1	17,22
Горж	27,78	17,89	19,13	Вранча	35,8	16,4	19,4
Харгіта	4,45	2,9	1,55	Бухарест	25,73	7,41	18,32

Складено за: Ciobanu I. Sistemul românesc de partide: de la competiție spre coluziune / I. Ciobanu // Sfera politicii. – 2006. – № 123-124. – P. 17.